

Saarde Sõnumid

Nr 2 (72) Teisipäev, 4. juuni 2007

Hind 5 kr

Saarde Vallavolikogus

Volikogu istung toimus 02.05.07.

- Taastati Aivar Õuna volikogu liikme volitused ning lõpetati Erki Kanguri omad.
- Otsustati kehtestada Saarde vallas asuvatele munitsipaalomandis olevatele ja OÜ Saarde Kommunaal hallatavatele eluruumidele, äripindadele ja muudele ruumidele 1m² üüri piirmäärad alljärgnevalt:
  - 1.1. äriruumid: 10.- kuni 15.-;
  - 1.2. äriliseks otstarbeks üüritavad keldrid, kuurid, garaažid: 5.- kuni 7.-;
  - 1.3. eluruumid:
    - 1.3.1. kõigi mugavustega 4.- kuni 6.-;
    - 1.3.2. ahjuküttega, vee ja kanalisatsiooniga 3.- kuni 5.-;
    - 1.3.3. ahjuküttega, ilma vee ja kanalisatsioonita 2.- kuni 3.-;
    - 1.3.4. kehvimad pinnad 1.-;
    - 1.3.5. eluruumide juurde kuuluvad keldrid, kuurid, garaažid: 50 senti kuni 1.-;
    - 1.3.6. sotsiaalkorterid ja sots. abi osutavad MTÜ-d. kuni 3.-.

- Uue spordihoone ehitusmaksumuseks kinnitati 30 milj krooni.

Informatsiooni andis vallavanem **Kalle Song**.

- Osteti 34-kohaline buss õpilasingide teenindamiseks, et vahetada välja PAZ buss.
- Endise Tali valla sõiduauto vahetatakse võimalusel uuema vastu.
- Internetiühenduse parema kvaliteedi saamiseks tehakse Sigaste, Lodja, Kalita, Meose ja Kärsu külates

ümberseadistustöid.

- Suvel tuleb kaks õpilasmaleva rühma (15-20 õpilast) Talile ja Kilingi-Nõmme.
- Kilingi-Nõmme-Allikukivi kõnnitee osas rajatakse tänavu muldkeha.
- Remonttööd: leping sõlmitud Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi remondiks Pärnu REV-iga, käivad läbirääkimised Kilingi-Nõmme klubi välisfassaadi, Tihemetsa sauna ja lasteaia "Kröll" remondiks, ehitatakse suveaias tualette.

- Alates 01. aprillist ei sõida kauplusauto, kuna on amortiseerunud. Käivad läbirääkimised uue auto soetamiseks.

Suurema osa päevakorrast moodustasid katastriüksuste jagamised ja detailplaneeringute kinnitamisest, mis laiemat üldsust ei peaks eriti huvitama, kuid leheruumi võtaksid palju.

TOIMETAJA

Soovin liituda...

Pealkirjas märgitud sõnades algavaid avaldusi on Saarde Kommunaal OÜ avalduste kaustas päris hulgalt. Millega siis liituda soovitakse?

- Eelprojektide ja uuringute läbiviimine ning koostamine
- Ehitusprojektide koostamine
- Reaalne trasside ehitus lähitaval projektidokumentatsioonist

Täpselt õige – linna ühisvee- ja kanalisatsioonitrassidega. Täiesti õigustatud on soov omada ka eramus võrdseid mugavusi korrusmajades elavate inimestega. Avada kraan ja lasta voolata soojal ning külmal veel, käia igal õhtul duši all ja pesta välismaiseid puuvilju voolava vee all, nagu seda tervisekaitse soovitab jne.

Kahjuks on liitumisvõimalused hetkel piiratud tsentraaltasside puudumisega. Täiesti vaeslapse osas on üleraudtee piirkond, kus põuaperioodil on inimestel ka kaevudest vee tarbimine piiratud, rääkimata kanalisatsiooni võimalustest. Fekaaliautoga kogumiskäevude tühjendamine on üheks võimalikuks lahendiks, aga see on VÄGA KALLIS teenus. 2006. aastal tõusid lausakordades keskkonna saastemaksud. Kui senini kommunalteenus fekaaliauto kasutamisel ei sisaldanud mingeid fekaali ümbertöötamistasusid, siis aastast 2007 tuleb need tahes-tahtmata teenuse hinna kujundamisel sisse arvestada, et suuta maksta sadu tuhandeid kroone riiklike keskkonna saastamistasusid. Mugavusel on kahjuks ka hind ja mite odav. Nüüd tekib küsimus, mida vallavalitsus selles osas on plaaninud ette võtta. Alustaksin loeteluga sellises järjekorras, nagu neid on tarvis läbi viia.

- Ühinenud valla ühisvee- ja kanalisatsiooni arengukava koostamine

Hetkeseis on selline, et Ühisvee- ja kanalisatsiooni arengukava koostamise osas on läbirääkimised lõppenud. See suveks valmiv üllitis peab saama heakskiidu Pärnumaa keskkonna ametist ja heakskiidetud valla volikogus. ÜVK-s määratletakse ära ühistrassidega hõlmatavad olemasolevad ja perspektiivsed alad, valgalade kaupa ümberpumpalate vajalikkus jne.

Ligikaudne tööde maksumus selle koostamiseks on ca 250 000 krooni. Eelprojekt määratleb täpselt põhitrasside läbimõõdud vastavalt tarbijate hulgale. Selle käigus tehakse olemasolevate trasside TVuur ja täpsustatakse maa sees olevate torustike seisukord ja edaspidise kasutamise võimalikkus. Samuti hinnatakse tööde mahud, hinnaguliselt tööde maksumused ja teostuse võimalik ajagraafik. See on juba veidi suuremamaahulise töö ja maksumuseks võib kujuneda 300-500 tuhat krooni. Suures osas on see sõltuv meie torustike hetkeseisust, mis tegelikkuses on üsna trööstitu.

Praeguste plaanide kohaselt peaksime jõudma eelprojektiga ühele poole selle aasta lõpuks, kui ette ei kerki mingeid ootamatusi. Volikogu poolt on eelarves sellekohased summad vee ja kanalisatsiooni reale eraldatud. Edasine projeteerimine ja ehitamine on suuresti sõltuvuses juba välisrahade hankimise osusest. Praegusel hetkel rahas-

tatakse EL-st vaid realselt tehtavaid töid, aga mitte enam uuringuid. Üheks võimaluseks on konkursi kaudu ehitaja leidmine, kes koos trasside ehitusega koostab ise samas ka ehitusprojekti, eelduseks muidugi eelnevalt meie poolse eelprojekti olemasolu.

Praeguseks hetkeks oleme situatsioonis, kus linna ja muidugi ka kogu valla edasiseks arenguks on hädavajalik omada esmalt ülevaadet olemasolevast. Ei ole ju kellelegi teadmata arvukad trasside ummistused kanalisatsioonivõrgustikus. Tihti on nende põhjustajaks amortiseerunud magistraaltrassid koos nende sisse kasvanud puujuurtega. Enamasti torustike läbipesu aitab selleks korraks probleemi kõrvaldada, aga mitte põhjust likvideerida.

Kõik me ootame gümnaasiumi võimla valmimist, mis avardaks nii õpilaste kui ka piirkonna elanike sportimisvõimalusi. Ka see ehitus vajab eelnevalt lahenduse leidmist heitvee ärajuhtimiseks. Samas Pargi tänava trass, mis kulgeb Päästeameti eest, on üks kehvemas seisus olevaid.

Nagu eelnevalt jutust selgub, ei piisa vaid uute trasside ehitamisest kesklinnast kaugematesse rajoonidesse, vaid suures osas vajavad eelnevalt väljavahetamist/uuendamist olemasolevad maaalused torustikud. Tali asula pumplasse loodame rauaeraldusfitri paigaldada veel sel aastal. Ei taha jagada katteta lubadusi, aga kiire korras ootavad lahendit Saarde küla puhastusseptikud. Kas neid renoveerida või ühendada linna trassidega, sellele peab andma lahenduse uus koostatav ÜVK.

Lähemal nüüd tagasi pealkirjas sisaldunud sõnumi juurde "Soovin liituda...!". Uute kanalisatsioonitrasside ja veehaarete teostus saab hoo sisse alles pärast arengukava ja eelprojekti valmimist. Millistes linnaosades, valla erinevate piirkondade trassides, puhastites jne jne ehitus kõigepealt algab, see saab selgeks pärast elanike liitumisavalduste ja eelprojekti ilmnenud vajaduste analüüsi. Kindel on see, et elanike aktiivsuse ja oma poolse osalusega piirkonnad saavad esmase prioriteedi. Kõikide liitumistingimuste ja

tarbimisühenduste kohta saab lugeda seadusandlikku infot internetist aadressilt <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=918139>.

Lähemat ja täpsemat infot just oma kinnistule liitumisvõimaluste kohta on õigem küsida Saarde Kommunaal OÜ-st, kui realselt teenuse pakkujalt. Kõige enam on kohapealsete trasside ja liituvõimalustega kursis Saarde Kommunaal OÜ veemajandusspetsialist Andre Rein 5649 9068. Loomulikult ei saadeta ka vallavalitsusest kedagi nõu andmata ära.

ANDRES KUKK

Saarde abivallavanem

P.S. Artikli kirjutamise ja trükikiminekü vahelisel perioodil saime kahjuks suure tagasilöögi osaliseks. Meie poolt esitatud ja vabariigi rahandusministeeriumist heakskiidu saanud projekt komposteerimisväljaku rajamiseks ei saanud heakskiitu EL institutsiooni rahastajate poolt. Lihtsalt tahtjad oli enam kui raha. Luhtunud lootus seab meid fakti ette, et lähiajal oleme tõsiselt hädas biolagunevate jäätmete käitlemisel.

112 PÄÄSTETEENISTUSE UUDISED

Tore on tõdeda, et pärast neljakuist pausi ilmub kohalik ajaleht jälle. Sellega siis on seletatavad meie nn "vanad uudised".

2. veebruaril maandus sõiduauto kurvist välja sõites sauna all järves.

6. veebruaril toimus avariid Ristikülas.

9. veebruaril põles endise Lodja koorejaama kõrvalhoone. Tuli sai alguse elektrist.

11. veebruaril koristasid mehed teelt palke. Nimelt oli ühel autol koorem lahti läinud ja nii vedeesid palgid teel Lodjast Surjuni.

14. veebruaril külastasid meid Surju lasteaia lapsed ja Kilingi-Nõmme algklasside 158 last.

27. veebruaril põles Pärnus Hospitali tänava maja, mida ka Kilingi-Nõmme tugikomando kõigi oma lisajõududega kustutamas käis.

17. märtsil käisime Häädemeestel puidutöökoja põlengut kustutamas.

21. märtsil põles Kilingi-Nõmmes poisikeste poolt süüdatud vana haigla garaaž.

22. märtsil oli kulupõleng Ristikülas ja 30. märtsil Kamalis.

7. aprillil sõitis sõiduauto Surjus kraavi.

8. aprillil toimus tulekahju Surju alevikus – põles tahm korstnas.

9. aprillil käisid mehed kustutamas metsa- ja kulupõlengut Tahkurannas.

11. aprillil aitasime politseid uppunu väljatoomisel Surjus.

16. aprillil oli avariid Uulu-

Avariid trükikoja poolsel linna sissesõidul.

Valga mnt ja Kilingi-Nõmme linna sissesõidul, kui ristmikul sõitsid kokku kaks omaküla meest Tihemetsast.

18. aprillil põles Kalita külas mahajäetud hoone ja selle lähedal asuv puu.

21. aprillil põles korter Aia tänaval.

25. aprillil põles kulu Urve tänaval.

26. aprillil oli kulupõleng Saarde tänaval ja löke Pärnu tn 129.

27. aprillil aitasid mehed Aia tn korteri ust avada, kustutasid kulu Saarde tänaval; suurem põleng oli Tõlla külas, kus põles maha suur, talvpuud täis kuur. Kõrvalolev maja, mis oli ka tuld võtnud, päästeti.

28. aprillil oli avariid Ristikülas. Puitbriketti täis suur veoauto oli kõrgest kaldast alla sõitnud. Marana külas Kahjamäel põles kulu.

Mai algul saime uue teiselatava mootorpumba Otter. Austrias Rosenbaueri firmas valmistatud pump annab 4-baarise surve juures 1000 liitrit vett minutis.

12. mail põles Sillaotsa talustraktor.

16. mail korraldas Kilingi-Nõmme Päästeteenistus gümnaasiumi õpetajatele tuleohutusalase õppuse. Kohalolnud 30 õpetajale tutvustati tulekahju tekke põhjuseid, evakuatsiooni ja tegutsemist tulekahju korral ning esmaseid tulekustutusvahendeid. Ka vaadati filmi tulekahjul toimiva aja ja temperatuuri suhtest ning hiljem õpiti Rahu järve ääres tuld kustutama teki ja pulberkustutiga.

OLEV PAUKSON
Kilingi-Nõmme tugikomando pealik

Õpetaja Eve Sinijärvi kustutusteki kasutamata.

Õpetaja Anne Aasamets liikvideerib pulberkustutiga tulekolde.

Kevad Krõllis...

...on natuke nukravõitu aeg. Ootamatult on möödunud õppeaasta. Ootamatult on lapsed sirgunud suureks. Ootamatult on lapsed muutunud iseteadvaks. Ootamatult hakkab jälle pesaheitmise aeg...

Mille poolest oli siis see õppeaasta eriline? Esimest korda hakati meie majas läbi viima lapse arenguestlust. Meie maja üks prioriteetidest on koostöö lastevanematega ja arenguestlused on hea võimalus anda vanematele tagasisidet laste arengust, töödest-tegemistest lasteaias. See on koht, kus lapsevanemad saavad rääkida oma ootustest ja soovidest. Tehakse kokkuleppeid, mis aitavad kaasa lapse igakülgsele arengule. Saab rääkida asjadest, milleks muidu ei jätku aega või privaatsust.

Meie igakevadine lahtiste uste traditsioon on selle aasta lõppenud. Õigem oleks öelda, et lahtised ukseid on meil järgnevatel aastatel iga päev. See tore mõte tuli hoolekogu liikmelt, kes ütles, et tema on

alati saanud rühmas olla kui tahab. Milleks veel lahtiste uste päev? Edaspidi ootame ikka lapsevanemaid meie teineteist kaema (ka ise kaasa toimetama), selleks ei ole vaja lihtsalt oodata lahtiste uste päeva.

Üritusi on olnud mitmeid, nendest on olnud võimalusi lugeda ka "Saarde Sõnumitest". Samuti oleme ürituste toimumise kohta püüdnud infot anda meie lapsekingades koduleheküljel: www.lasteaedkroll.ee. Järgmisel aastal loodame lehekülge veelgi parendada ja hakata sinna lisama ka pilte toimuvast. Ka mängukooli tegemiste kohta loodame anda rohkem infot. Osavõtjad on küll väikesed, aga väga tublid.

Käisime Stockholmi lasteaias ja küsisime seal, kuidas nemad tähistavad emadepäeva. Vastati, et suur pidu tuleb: emadele pakutakse hommikul kohvi ja lapsed laulavad kaks laulu. Kuidas siis nimetaksime meie oma kevadetendust "Pidu metsas" ja sellele järgnevat kontserti? Usun, et meie

lapsed saavad eluks kaasa nii hea pagasi kogemusi, et Euroopa tööturul neil tulevikus enesekehtestamisega probleeme ei tule.

Olen olnud hästi vahvatel mängupidudel, lavastustel, matkadel, pereüritustel. Olen olnud etendustel, mille on isad emad oma lastele üllatuseks teinud. Olen kuulnud lapsi õhinaga rääkimas rühmades tehtust, nad on näidanud mulle oma kätega tehtut (olgu see siis meisterdamine, maalimine vms.). Aitäh toredatele õpetajatele ja õpetaja abidele, kes laste silmadesse selle sära tõid! See sära on teadmises - ma saan hakkama!

2006. aasta detsembrist olen liitunud Tervist Edendavate lasteaedade võrgustikuga ja lapse tervise hoidmisest on saanud meie "kinnisidee". Iga kuu viimasel reedel toimusid tervisehommikud erinevatel teemadel. Selles valdkonnas käisime oma teadmisi jagamas ka Tartumaal.

Liitusime keskkonnaprojektiga Ökokratt. Projekti eesmärgiks on laste keskkonna-

teadlikkuse tõstmine ja säästva eluviisi propageerimine.

Suur ettevõtmine oli tervele meie majale koolituspäeva "Liitühm - väljakutse pedagoogile" organiseerimine. Teadmisi ammutama tulid õpetajad nii Pärnu- kui ka Tartumaalt. Õppefilmide tegemiseks loodi "mängu"-liitühm, kuhu kuulusid lapsed kõikidest vanuserühmadest. Veelkord suur tänu lapsevanematele, kes andsid oma nõusoleku lapse projektis osalemiseks. Lapsed jagasid üksteisele oma teadmisi ja õhkkond oli mõnus.

Sellel aastal saadame kooli Tippe ja Täppe 17 ning Sipsikuid 10. Kui lasteaias on nii tore, miks üldse siis kooli minna? Lapsed arvasid nii:

Hannariin: seal on toredad õpetajad, kes teevad mind targaks.

Epp-Loviisa: koolis õpitakse võõrkeeli ja saab igasuguseid asju meisterdada,

Anette: koolis õpitakse matemaatikat - 100 miinus 3 on 97.

Sander: saab numbreid. Emale antakse kirjad kaasa, mida ma koolis olen teinud.

Õpetaja annab paberid kätte ja ütleb, mida teha. Ma pean seda täitsa ise tegema. Keegi ei aita.

Elo: koolis ei pea mängima. Ei saa süüa nii palju kui lasteaias.

Robert: mulle ei meeldi magada. Kui lasteaias magama ei peaks, siis ma kooli ei läheks.

Kerdo: lasteaias õpitakse tähti, koolis õpitakse neid lugema. Kui sa isaks või emaks saad, siis saad lastele lugusid lugeda. Koolis saab teada, kellega sa saada tahad. Oda ja ketast saab visata.

Kristo: koolis saab vene keele tähti õppida.

Annabel: ma olen lasteaia jaoks suur. Nii suured lasteaias ei käi.

Reimo: koolis on selline tuba, kus saab lennukit ehitada.

Kristin: koolis saavad need kella õppida, kes lasteaias selgeks ei saa.

Piisavalt põhjusi????

ARUTLES INES SAVI
juhataja asetäitja
õppe-kasvatustöö alal.

Kevad Kilingi-Nõmme Muusikakoolis

On maikuu ja koolides kiired lõpueelsed toimetused käimas. Eksamid, arvestused, kontserdid ja palju muid tegemisi, mis nõuavad lastelt suuremat kokkuvõtmist kui tavaliselt.

Meie muusikakoolis on nüüd juba traditsiooniks kujunenud emadepäeva kontsert, kus lapsed saavad emadele ja teistele kuulajatele oma selle õppeaasta töövilju näidata. Klubis suurel laval esineda on hoopis teine tunne kui meie kooli väikeses saalis, mis on küll tunduvalt kodusem, kuid mahutab ainult teatud arvu kuulajaid. Kahjuks ei mahu ka klubi lavale kõik meie lapsed mängima, sest siis ei jõuaks küll mitte keegi seda kontserti algusest lõpuni ära kuulata. Meil õpetajatel tuleb teha raske valik, kes saab esinema ja kellele tuleb veel vaeva näha, et järgnevatel aastatel saaks võimaluse üles astuda.

Sel aastal toimus kontsert 14. mail – üks päev pärast emadepäeva. Nagu ka eelmisel aastal, oli kontsert kahe poolega, et publik saaks vaheajal jooke ja muud head-paremat maitsta. Meil oli sel ajal jälle võimalus akordionistide orkester lavale valmis seada ja teine pool võis alata. Nagu ikka, pakume me palju klaverimuusikat ja natuke sekka teisi pille nagu klarnet, saksofon, kitarr ja loomulikult ka muusikakoolis pikaajaliste traditsioonidega akordionimuusikat. Et instrumentaalmuusikale vaheldust pakkuda, on vahepaladeks lauluklassi ansamblid. Esmakordselt arvasime, et proovida tasuks ka seitsmenda klassi klaverimängijate eksamil esitatavat klaverikontserti, mida esitatakse kahel klaveril – ühel klaveril mängib õpilane, teisel õpetaja. Esmakordselt astus üles ka

meie suurem bänd, kes kontserdi lõpetas emadele-vanaemadele tuntud meeleolukate lugudega. Publik toetas emotsionaalselt rütmis kaasa plakutatades meie noori pillimängijaid. Erilised tänud meie vilistlastele Romet Osipovile ja Marko Meile, kes leidsid aega ja mahti saksofonil ja trummidel bändis kaasa lüüa.

Me täname õpetajate poolt ka kõiki muusikakooli lapsi, kes võtsid end maksimaalselt kokku ja esinesid kontserdil hästi. Aga ometi on meepotis ka väike tõrvatilk. Mõnigi kord juhtub nii, et kui oma laps on laval ära esinenud, tõuseb perekond saalis püsti ja sätib end koju minema. Nii on järgmisel esinejal palju raskem mängida, sest tema ja ka kuulajate tähelepanu on häiritud. Me püüame kõikidest oma õpilastest kasvatada korrektseid kontserdikülastajaid, seepärast palume ka lapsevanemaid olla oma lastele igati eeskujuks.

19. mail lõpetas meie järjekordne lend – seekord XVIII! Viiest lõpetajast neli said lisaks lõputunnistusele ka kiituskirja, mis on väga tore tulemus.

Meie lõpetajad olid:

1. MAARJA HERMANN õp. H. Tamme klaveriklassist.
2. MADLI METSTE õp. P. Kajando klaveriklassist.
3. KALEV SEPP õp. Õ. Teearu akordioniklassist.
4. SANNA SIMSON õp. T. Hermann klaveriklassist.
5. ROLAND PAAL õp. Õ. Teearu üldkultuurilise osakonna akordioniklassist.

Käesoleval aastal on olnud väga tublid meie klaverimängijad. Maarja Hermann ja Sanna Simson on olnud meie raudvara esinemistel väljaspool Kilingi-Nõmme. Nad on koos mänginud paljudel kontserti-

Muusikakooli lõpetajad vasakult paremale: Kalev Sepp, Madli Metste, Maarja Hermann, Sanna Simson, Roland Paal.

del. Veebruaris toimunud Sakala regiooni klaveriansamblike festivalil märgiti nad ära kui publiku sümpaatia pälvitud esinejad. Meie III klassi klaverimängija Kerttu Liisa Sepp saavutas märtsis toimunud Pärnu maakonna klaverimän-

gijate konkursil I koha ja sai võimaluse osaleda vabariiklikul konkursil. Tubli on ka Kristel Tallo samast klassist.

Mis siis muud kui ootame uusi õpilasi klaveri-, akordioni-, klarneti-, saksofoni-, laulu- ja võib-olla isegi kitar-

riklassi 30. mail toimuvatele vastuvõtukatsetele. Kõigil, kes sellest huvituvad, palume jälgida reklaami või siis võtta ühendust Muusikakooliga.

KÜLLI KELU

Emadepäeva kontsert klubis.

Ilmast ja põllust

Suvi tootab tulla äikeseline. Vähemalt senikaua, kuni loodetuuled veel lõunast tulvavale soojale külma vahele viskavad.

Võrreldes eelmise aasta põuase kevadega on niiskusevarud tänavu maalähedases õhukihis suuremad, seega eeldused äikese tekkeks soodsamad. Lõuna-Eestis algab kevadäikeste periood enamasti mai teises pooles. Rahvapärimestes on kirjas ridamisi maagilisi toiminguid, mille abil püüti pikse- ja rahekahjusid oma kodudest kaugemale juhtida. Vaevalt see neil see õnnestus – välgutabamustest tuleb kõnelda seniajani.

Teadmised loodusnähtudest on laienenud: peale välgu ja hirmutekitava mürina saadavad äikesevilvi purustavad pagituled, keeristormid-trombid, rahehood ja paduvihmad. Seda õnneks küll mitte alati. Välja on uuritud äikesevilvede liikumisskeem. Loodusjõud ei arvesta riigipiire, pilvede teekond ulatub sadade kilomeetriteni. Enamasti suvised äikesed piki sooja-külma õhumassi piire meieni jõuavadki.

Skeem on lihtne – kuskil väljakujunenud pilvemüraka sees ühe osa hajumisel kandub tugeva saju ja äikese energia üle selle pilve teisele osale. Samal ajal tekivad äärealadel uued rünkpilved, mis omakorda

aktiviseeruvad ja niiviisi edasi liiguvad. Seega ühe pilve häbumine paneb aluse uue pilve arengule, ja nii katkematult, kuni mingil põhjusel äikeseahel hajub. Kel aega ja kannatust, võiks seda käiku jälgida. Lähiajast on näide olemas – 15. mail jõudis äike varastel öötundidel Lõuna-Eestisse ja Lätisse. Valgevenest alguse saanud äge torm liikus üle Leedu ja Kaliningradi, sealt pööras Lätisse ja lõppvaatus toimus Eestis. Sõna tõsisel mõttes "laskis auru välja".

15. mai hommikul pärast kella kaheksat ootamatult taevasse tulvanud mustad pilved ja pimedus heidutasid laial alal inimesi. Türilt keegi teatas, et mustad pilved vajusid elektripostide otsa! Ümberringi kõmises, kolises, äike sähvis. Ligi pool tundi püsis maailmalõpu etendus. Tihemetsa pargis lõi välg puusse; kehvimini läks Viljandimaal – tabamuse said elumajad.

Telefoniküsitluse järgi ulatus äikese servaala vast Pärnuni. Surju joonest idakagu suunas sadas tugevalt – Tihemetsas 11 mm, Jõgeval juba 30 mm ringis. Viljandi maakonna piirilt lisandus rahe, Nuia-Elva vahel löi kohati maa valgeks. Kummastav oli tuule puudumine. Tänu sellele tavapäraest tormikahjustustest ei olnud kuulda.

Äikesevaatlustel saadud

kogemuste järgi toonitan, et õues viibimine võib muuta eluohtlikuks. Varjuma peab igal juhul siis, kui välgu ja müristamise vahe on vähenenud 10 sekundini. Välgulöögile eelnevalt tekib maapinnal elektrilaengute koondumine – kui väljas oles tekib äkki üle keha torkimistunne, kihelemine, silmad virvendavad, juuksed tõusevad püsti – olete sattunud ohtlikku paika. Siis

tuleb viivitamatult (mitte joostes!) sealt võimalikult kaugele liikuda. Elektriliinide all, igasuguste mastide ümber ulatub eluohtlik tsoon kuni 25 meetrini.

Hoolimata eeltoodust tunneme rõõmu pikaltoodatud suvesoojusest ja päikesest. Mõnel pool ka vihmast, sest on paikkondi, milledest sajuvilved miskipärast mööda hiilivad.

SVEA RANDMAA

Pikse töö Tihemetsa kooli pargis.

Foto: Meelis Jakobson

Mets sai kasvama

Saarde vald tegi enne ühinemist endale kuuluval Loigu kinnistul (Jäärja k)

lageraiet. Et looduslikku uuendust polnud nende aastate jooksul tekkinud, otsustati tänavu metsaistutus ette võtta ja ligi kolme ha suurune lank metsastada.

4-a kuuseistikud hangiti Tihemetsa metskonnast, männi potitaimed Marana taimlast. Istutama tuli Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi 10 klass õpetaja Anne Aasametsa eestvõtmisel.

2. mail, öela külma tuule ja lumelõrtsiga istutati tulevase jõulukuuski. Tongiti labidaga läbi oksarisu, jalad savivanis ja käed kohmetunud. See-eest oli mai keskel männitaimede muldapanek istutustoruga lausa lust, päike sai sääri paitada ja töö läks ladusalt. Kerge see töö ei olnud, sest langil oli känd kannus kinni ja palju oksarisu. Oli seal ju võimas 100-aastane mets olnud, ühes servas kuusik, teises männik. Lombid ja metsamasinastest lõhutud pinnas andsid veel vürtsi juurde. Siiski tulid tublid lapsed tööga toime ja panid kasvama ligi 3000 kuusike ning 6500 mändi. Aitäh õpilastele ja head kasvamist puukestele!

EESI KOLLA

Kuhu viia jäätmed?

Olmejäätme-konteinerid

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduse poolest samalaadsed jäätmed. Jäätmete kogumiseks peab nüüdseks igas majapidamises olema olmejäätmete konteiner, mida vastavalt lepingule regulaarselt tühjendatakse. Kellel seda veel ei ole, rikub jäätmeseadust ja Saarde Vallavolikogu poolt kinnitatud jäätme-eeskirja.

Avalikult kasutatavaid olmejäätmete konteinereid elanikelt koduse prahi vastuvõtmiseks ei ole olemas! Mõned suured kastid on paigutatud parklatesse ja haljassaladele, kuhu saavad prahti koguda valla heakorratöötajad ja parklat kasutavad läbisõitjad, et visata ära reisil tekkinud prahti. Neisse kastidesse ei tohi tuua oma majapidamisjäätmeid! Ei Keskparki, turu väravasse, Suveaeda, kalmistule ega mujale. Samuti ei tohi koduseid segaolmejäätmeid viia taaskasutatavate jäätmete konteineritesse (näiteks pakendikonteinerisse). Kõigile kasutamiseks (suitsukonide, kommipaberite jm pisiprahi äraviskamiseks) on paigutatud väikesi prügikaste tänava äärde, bussipeatustesse, kaupluste ette jm. Lähiajal asendatakse vanad kollased plastikust prügikastid uute roheliste metallkastidega.

Sorteerimine

Et koduses olmejäätmete konteineris ruumi kokku hoida ja veo eest vähem maksta, on õige teha jäätmete eelsorteerimist juba kodus. Paljusid jäätmeid saab taaskasutada uue toote valmistamiseks või energia tootmiseks. Paigutades taaskasutatavad jäätmed õigesti konteinerisse, saame vähendada ka loodusvarade arutut raiskamist. Taaskasutatavate jäätmete konteineritesse võivad elanikud vastavalt jäätmeid panna tasuta, nende äravedu on enamasti tasuta ka vallale, mõnel juhul maksab vald kinni veo (ohtlikud jäätmed) või kasti rendi (rehvikonteiner, ohtlike jäätmete konteiner). Taaskasutatavate jäätmete konteinerisse ei või panna toidujäätmeid, vanu riideid ja jalatseid.

Pakendikonteinerid

Suured ümmargused metallist pakendikonteinerid asuvad • Kilingi-Nõmme Kesklinna parklas (2 tk), • Pärnu tn 83 (Sauga poe parklas) ja • Lodja kaupluse juures. Väiksemad metallist konteinerid asuvad • Tihemetsa korterelamute juures (2 tk). Plastikust kastid asuvad Kilingi-Nõmme • Pär-

nu tn 10 (Äärelinna poe õuel), • Kantsi tn 20 (leivatehase poe ees), • Saarde kalmistu juures tanklas, • Veelikse bussipeatustes, • Laiksaare kaupluses, • Kalita endise kaupluse juures, • Kanaküla kaupluse juures. Nendel konteineritel on kleebised omaniku kohta (Pakendiringlus) ja jäätmeliikide kohta (joogitaara, segapakend vmt). Kollane metallist pakendikonteiner, mis kannab Eesti Taaskasutusorganisatsiooni (ETO) kleebist ja asub kõrvuti sinise paberikonteineriga, on paigutatud • Kilingi-Nõmme Aia tänava äärde Põllu tn otsa kohale ja • Pärnu tn äärde poolelioleva restorani ette parklasse, • Tihemetsa korterelamute juurde ja • Tali keskusesse.

Kõigisse pakendikonteineritesse võib panna läbisegi igasugusest materjalist pakendeid (puust, metallist, plastikust, kartongist, klaasist). Pakend peaks olema enamvähem puhas kuid ei pea olema terve. Konteinerisse sobivad plastpakendid (jogurti- ja võitopsid, pudelid-purgid, plastnõud ja -karbid, pakkekile, kilekotid); metallpakendid (konservikarbid, purgid, kaaned, korgid); klaaspakendid (pudelid-purgid); kartongtaara (piima-, jogurti- ja mahlapakendid).

Pakendikonteinerisse ei sobi plastist mänguasjad, kummist tooted, kodukeemia pakendid, liimi-, värvi- ja lahustipakendid jm ohtlike ainete pakendid, aerosoolipudelid, aknaklaas, elektripirnid, määratud ja pooleldi täidetud kartongpakendid ning segaolmejäätmed (toidujäätmed, vanad riided, jalatsid).

Paberi- ja papikonteinerid

Sinine metallkonteiner vanapaberi ja paberpakendi kogumiseks asub kõrvuti kollase pakendikonteineriga • Kilingi-Nõmme Aia tänaval ja • Pärnu tn ääres poolelioleva restorani ees parklas, • Tihemetsa korterelamute juures ja • Tali keskuses. Konteineril on ETO kleebis ja sorteerimisujuhised. Konteinerisse sobivad: ajalehed, ajakirjad, kataloogid, reklaammaterjalid, vihikud, kaustikud, joonistuspaper, kaanteta raamatud, pappkastid, jõupaber, paberkotid jm puhtad paberpakendid. Paberikonteinerisse ei sobi määratud või vettinud paber ja papp, kasutatud pabernõud ja papptopsid, foolium- ja kopeerpaber, kartongist joogipakendid, kilekotid.

Elektroonikaromude konteiner

asub Kilingi-Nõmme Pärnu tn 37, Kilingi-Nõmme Majandusühistu õuel.

Telliskivikarva konteiner toodi meile MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja Saarde Vallavalitsuse koostöölepingu alusel. Jäätmeseaduse alusel on tootja kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtootest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja käitlemise. Selle alla kuuluvad ka elektriri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmed, nn elektroonikaromu.

Konteinerisse sobivad tarbeks muutunud kodumasinad, mis on ilma väliste purustusteta ja pole osadeks lammutatud, sh: suured kodumasinad (külmikud, pesumasinad, elektripliidid, elektri abil töötavad veeboilerid, mikrolaineahjud, elektriradiaatorid, ventilaatorid jms); väikesed kodumasinad (tolmuimejad, õmblusmasinad, rösterid, kellad, kaalud, kohvimasinad jms); kodused IT-seadmed (arvutid, telefonid, mobiiltelefonid, printerid jms); tarbeelektroonikaseadmed (raadiod, televiisorid, videokaamerad, magnetofonid, muusikariistad jms); luminofoorlampide valgustid ja sirged luminofoorlampid, kompaktlampid; elektritööriistad (v.a. tööstuslikud); elektrilised mänguasjad; seire- ja valveadmed; autoakud. Kui varem viisime telerid, autoakud ja päevavalguslambid ohtlike jäätmete konteinerisse ja vald maksis nende äraveo eest, siis nüüd võib ka need jäätmed tuua elektroonikaromude konteinerisse ja need viiakse ära tasuta. Konteiner on avatud tööpäeval kella 8-16. Jäätmete paigutamist konteinerisse juhendab Margus Kukk. Temaga saab kokku leppida jäätmete toomise aja (mob 5202775), siis saab suured romud kohe õigesti paigutada ja pole vaja hilisemat ümbertõstmist.

Rehvikonteiner

asub Saarde Kommunaal OÜ töökoja õuel Kilingi-Nõmme, Muru tn 4, Pärnu tn ja raudtee ristumiskohas). Konteineri tellisime vaid maikuuks ja vajadusel pikendame ühe kuu. Kasutage võimalust vanarehvidest vabanemiseks! Rehvid tuleb konteinerisse virnastada, mitte jätta vedeleva konteineri kõrvale. 24 m³ konteiner toodi ja tühjendatakse vastavalt Saarde valla ja MTÜ Eesti Rehvilidu vahel sõlmitud koostöölepingule. Konteineri rendi tasub vald. Rehvide äraandmine ja vedu on nii elanikele kui vallale tasuta. Konteiner on lahtine, juurdepääs vaba. Rehvide paigutamisel tekkivate küsimustega pöörduda Hugo Tomsoni poole (mob 5698 7170). Infot looduses vedelevate vanarehvide kohta, mille koristamiseks vajatakse abi, ootame telefonil

449 0138. Rehve võetakse vastu eraisikuil, omavalitsustelt, heakorrafirmadelt, aga ka Riigi Metsamajandamise Keskuselt, kes korjab pahatahtlikult metsa alla toodud rehvid kokku ning saab need rehvilidu kogumispunktidest tasuta ära anda.

Töökojad, kes müüvad või vahetavad rehve, peavad rehvide tasuta äraandmiseks tegema lepingu MTÜ Eesti Rehviliduga. Lähim kogumispunkt, kus töökodadelt rehve vastu võetakse, asub Paikre Prügilas Põlendmaal ja Sorteerimisjaamas Raba 39 Pärnus.

Rehvitöökodade kliendid nii eraisikud kui firmad võivad rehvitöökotta, mis on sõlminud lepingu rehviliduga, anda oma rehvid tasuta üks ühe vastu, st et iga ostetud rehvi kohta saab rehvitöökotta jätta ühe samatüübilise rehvi.

Ohtlike jäätmete konteiner

asub ka Saarde Kommunaal OÜ töökoja õuel Muru tänav 4. Elanikud (füüsilised isikud) võivad konteinerisse tasuta viia kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid. Konteineri rendi ja jäätmeveo tasub vald. Konteiner on avatud tööpäeval tööajal. Jäätmete paigutamist konteinerisse korraldab Hugo Tomson. Suuremate esemete toomisel leppida aeg enne kokku, et saaks jäätmed kohe konteinerisse panna, mitte ukse taha jätta.

Juriidilised isikud peavad tekkinud ohtlikud jäätmed üle andma otse ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele, kes viib nad kahjutuks tegemisele.

Lähemal ajal pannakse kesklinna üles patareide kogumise kast, leiate selle poeinalt helepunase värvi järgi.

Ohtlikud jäätmed on isegi väikestes kogustes inimesele ja loodusele ohtlikud. Need ei tohi sattuda vette, pinnasesse ega kanalisatsiooni. Neid ei tohi põletada. Väga tugevad mürgid on elavhõbe ja plii, mis kahjustavad inimese kesknärvisüsteemi, asbestitolm võib põhjustada kopsuvähki. Kemiikaalid või nendega reostunud taara on ohtlik jääde, kui pakendil on vastav tähis: plahvatusohtlik, tuleohtlik, mürgine, sööbiv, ärritav, oksüdeeriv, keskkonnaohtlik, kahjulik. Kui ka hoiatusmärk puudub, tuleb ohtlikeks lugeda järgmised ained ja tooted: akud ja patareid, vanad masinaõlid, elavhõbedaga seadmed ja mõõteriistad, telerid, külmikud, vananenud ravimid, puhastusainete ja lahustite jäägid (plekieemaldusvahendid, tärpentin, atsetoon, lakibensiin, kloori sisaldavad valgendid), taimekaitsevahendid, värvid, lakid, liimid ja veel palju

muud. Olmejäätmete konteinerisse neid panna ei või.

Lehed, oksad jm biolagunevad jäätmed

Toidujäätmeid võib koha-peal kompostida kinnises, kahjuritest eest kaitstud, ainult selleks ettenähtud kompostimisnõus või –kastis, mitte lahises aunas. Põllumajandus-, aia- ja haljastusjäätmeid võib kompostida oma kinnistul lahises aunas. Kevadel ja sügisel lehtede suurkoristuse ajal võivad elanikud loota, et kommunalteenistus veab tasuta ära kokkuriisunud lehehunnikud, kui need on paigutatud tehnikaga juurdepääsetavasse kohta. Suve läbi seda teenust ei tehta. Uue kompostimisväljaku rajamine on plaanis.

Kalmistu prügikotid

Saarde kalmistu alumises parklas asub konteiner, kuhu võib panna mittelagunevad jäätmed (kunstlilled, küünlad, vaasid jmt). Need veetakse Cleanaway poolt ära. Sinna konteinerisse koondab kalmistu koristaja ka väikeste, metallrõngale tõmmatud prügikottide sisu. Lagunev praht (lehed, oksad, lilled) kogutakse suurtesse prügikottidesse, need veab ära oma kommunaal ja kasutatakse hiljem prügila katmiseks. Seetõttu ei tohi seal hulgas olla mittelagunevaid jäätmeid. Kõigil kalmistu kasutajatel palume sellest korraldada kinni pidada, siis ei teki suuri prügihunnikuid teede äärde.

Kahjuks tuleb tunnistada, et mõni metallrõngas on juba "kõrvale veerenud" ja prügikastis on nii kartulikoori kui mähkmeid. Vene surnuaia koristamisel palume prügi tuua Pärnu tn poolse värava ette, kust selle saab ära vedada. Palun mitte koguda prahti kalmistu piirde-aiale, Kirde ega Kõrge tänava poolsesse ossa. Kalmistu kitsad teed ei võimalda autovedu, seega on ainus võimalus praht väravasse toimetada.

Ehitus- ja lammutusjäätmed

Inertseid lammutusjääke võib kasutada oma kinnistul täitematerjalina, kuid muud jäätmed tuleb vedada Paikuse või Viljandi prügilasse, sest meie vallas ei ole vastavat kogumiskohta. Ehitusmaterjale (immutatud või värvitud puitu, soojustus- ja täitematerjale, eterniiti jmt) ei tohi koha-peal põletada!

Suurjäätmed

Tuleb vedada samuti kuhugi töötavasse prügilasse. Vedu saab tellida ka prügiveofirmadelt..

Olmejäätmeveo lepingutest

Austatud Saarde valla maaomanik /elamuomanik /korterioomanik/ettevõtja, kes pole veel sõlminud jäätmeveo lepingut.

1. veebruaril 2007. a. algas korraldatud olmejäätmevedu Saarde vallas.

Jäätmeseaduse §69 lg1 kohaselt loetakse kõik jäätmevaldajad korraldatud jäätmeveoga liitunuks. Saarde Vallavolikogu 31.05.2006. a määrusega nr 23 kinnitatud "Korraldatud jäätmeveole ülemineku täpsem kord" punkti 3.2 järgi loetakse korraldatud olmejäätmeveoga liitunuks kõik Saarde valla haldusterritooriumil hoonestatud või hoonestatavat maaüksust omavad või siin elavad või tegutsevad olmejäätmevaldajad. Seega olete ka Teie liidetud korraldatud jäätmeveoga.

Saarde valla jäätmehoolduseeskirjast tulenevalt olete kohustatud koguma oma kinnistul tekkinud olmejäätmeid, soetama (ostma või rentima) piisava suurusega jäätmekonteineri ja korraldama jäätmete üleandmise jäätmekäitlejale. Valla poolt läbiviidud avaliku konkursi tulemusel on olmejäätmete veo ainuõigus Saarde valla territooriumil 01. veebruarist 2007. a. kuni 31. jaanuarini 2010. a. Cleanaway AS-l. Seega tuleb olmejäätmed üle anda eelnimetatud veoettevõttele. Cleanaway AS sõlmib kõigi jäätmevaldajatega vastava lepingu. Lepingu sõlmimata jätmise ei tühista korraldatud jäätmeveoga liitunuks lugemist ega vabasta Teid jäätmeseadusest ja Saarde valla jäätmehoolduseeskirjast tulenevate kohustuste täitmisest.

Saarde Vallavolikogu poolt on kehtestatud jäätmemahutite tühjendamise sageduseks vähemalt üks kord kuus. Vallavalitsus võib teatud tingimustel lubada jäätmete harvemat äravedu. Vastava loa saamiseks tuleb esitada kirjalik ja põhjendatud taotlus vallavalitsusele. Harvemat vedu võimaldatakse vaid erandkorras ühe- ja kaheleliikmelistele pensionäriperedele, samuti keskustest kaugel asuvatele kehvade teooludega majapidamistele. Soodustuse andmise otsustab vastav komisjon. Pöörame tähelepanu asjaolule, et nõuded biolagunevate jäätmete kompostimi-

sele on sätestatud Saarde valla jäätmehoolduseeskirja punktis 8. Toidujäätmeid võib kohapeal kompostida kinnises, kahjurite eest kaitstud, ainult selleks ettenähtud kompostimisnõus või -kastis, mitte lahtises aunas.

Vabastust saab taotleda juhul, kui kinnistul puudub elamu (elumaja on lagunenu), majas ei elata alaliselt või pikema aja vältel ning kinnistul ei toimu olmejäätmeid tekitavat majandustegevust. Selliste maaüksuste omanikel palume kindlasti pöörduda vallavalitsusse vabastuse vormistamiseks ning jäätmevaldajate registri korraldamiseks, täites vastava taotlusvormi. Vormi leiab ka valla koduleheküljelt: valitsemine-> dokumendid-> jäätmekäitus.

Saarde Vallavalitsus palub kõigil maaomanikel, korteri või majaomanikel ning ettevõtjatel, kel pole veel lepingut tehtud, võtta lähimal ajal ühendust Cleanaway AS klienditeenindusega, et leida sobiv lahendus jäätmete vedamiseks ja sõlmida veoleping. Lepinguid on võimalik sõlmida posti või telefoni teel ning klienditeeninduses. Teie soove edastab ka vallakantselei. Saades kokkuleppele

Jäätmekäitlusteenuse osutamise hinnad Saarde vallas alates 01.02.2007. a. koos käibemaksuga:

Konteineri suurus	tühjendus kr/kord	konteineri rent kr/kuu	müügihind kr
Jäätmekott*			
40-100 liitrit (kuni 10 kg)	23,60		
80 liitrit (0,08 m ³)	29,30	11,80	770,00
kuni 140 liitrit (0,14 m ³)	53,60	25,00	770,00
kuni 240 liitrit (0,24 m ³)	64,50	30,10	890,00
kuni 370 liitrit (0,37 m ³)	70,80	40,00	1250,00
600 liitrit (0,60 m ³)	88,00	59,00	2730,00
660 liitrit (0,66 m ³)	88,00	59,00	2730,00
800 liitrit (0,80 m ³)	108,90	64,90	2770,00
1500 liitrit (1,5 m ³)	138,20	100,30	5900,00
2500 liitrit (2,5 m ³)	241,20	165,00	7596,00
4500 liitrit (4,5 m ³)	374,25	200,00	9145,00

*Jäätmekott on lubatud vaid hooajaliselt kasutatavatel kinnistutel, eelkõige suvilates.

konteineri ja veotingimuste osas, saadetakse teile eeltäidetud lepingu 2 eksemplari postiga koju. Üks eksemplar tuleb allkirjastatult veofirmale tagasi saata või tuua vallamajja, kust see edasi toimetatakse.

Cleanaway AS kontaktandmed ja klienditeeninduse meie piirkonnas:

Telefon 4355021, aadress: Musta tee 9, 71008 Viljandi, e-post: merle.ruutel@cleanaway.ee

Saarde Vallavalitsuses vastab küsimustele keskkonnaspetsialist Eesi Kolla telefonil 4490138, e-post: keskkond@saarde.ee.

Jäätmehooldust käsitlevate dokumentidega saab tutvuda vallamajas (Nõmme tn 22 Kilingi-Nõmme), Tali teeninduspunktis ning Saarde valla koduleheküljel aadressil <http://www.saarde.ee>.

Jäätmeveofirmal on õigus väljastada miinimu-

marve kõigile jäätmevaldajate registrisse kantud kinnistuomanikele. Jäätmeseaduse ja jäätmehoolduse nõuete rikkumine või jäätmete ladestamine väljaspool jäätmekäitluskohata on väärted, mille eest jäätmeseaduse §120 lg1 kohaselt karistatakse kuni 18 tuhande krooni suuruse rahatrahviga.

EESI KOLLA

Apteegiuudised

Nagu arvata võitegi, on kõige suurem uudis see, et apteek on puhkuseks suletud ka sellel suvel. Ja see on: 20. juulist–20. augustini on apteek suletud.

Ja nüüd mõned küsimused, mis aeg-ajalt ikka kerkiavad.

Miks kedagi mujalt asendajaks ei kutsuta?

Enamus apteeke töötab miinimumkoosseisudega ja on pikalt avatud. Ülearu-seid töökäsi pole kellelgi.

Miks siis kedagi juurde ei võeta?

Viimaste aastatega on suurtesse linnadesse nii palju uusi apteeke tehtud, et üle vabariigi oleks kohe tööd anda pea sajale spetsialistile. Ja esimene valik on suuremad linnad.

Kuidas meelitada spetsialisti Kilingi-Nõmme?

Pole enam aastakümnete tagune aeg, kus noori spetsialiste vabariikliku kava alusel laiali jaotati. See sunnimeetod aitas nii mõnelgi suurlinnadest eemal oleval väikeapteegil edasi tegutseda. Nüüd ütleb noor inimene: ma tahaks Tallinna või Tartusse, aga mida ma seal maal teen, suure linna melu ju pole. Mõelge hästi järele ja jagage oma tarkust siis mullegi, kuidas teha spetsialistile selgeks, et tema õnn just meie väikeses ja turvalises linnakeses õitseb.

Mida on tehtud, et spetsialisti leida?

Apteegil on muretsetud ametikorter.

Tööpakkumine on saadetud Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli ja kuulutus on üleval internetis. Ülikooli vastus oli: meie lõpetajad on väga valivad ja võimalusi on palju.

Miks apteekreid piisavalt pole?

Sest uute apteekide loomine pole kooskõlas olemasoleva spetsialistide hulga. Õieti ei olegi see praegu üldse kellegi asi. Isegi sotsiaalministeerium väidab, et veel rohkem apteeke toob veel suurema heaolu meie õuele. Ma pole ainus, kes ägab töökoorma all. Meie õnnetus on pigem liigne sisemine kohusetunne ikkagi kuidagi hakkama saada. Noortest kõrgharidusega proviisoritest valivad apteegitöö umbes pooled lõpetajad (see on heal juhul kuni

20 inimest aastas), osa lähivad ravimiesitlejaks, osa leiavad tööd Ravimiametis, Sotsiaalministeeriumis, osa lähivad välismaale. Täpset statistikat keegi ei tee. Farmatseutidest jõuab vast rohkem apteeki tööle, aga kuna õppetöö on Tallinnas, siis riisub Tallinn ka koore.

Miks ära minnakse?

Üksikul inimesel on lihtsam suunda muuta. Minnakse, sest isiklik elu nõuab, minnakse, sest suuremas linnas on valikud suuremad, minnakse, sest elukaaslane ei leia siin sobivat tööd. Olgem ausad, väikeses Kilingi-Nõmmes on turvaline lapsi kasvatada, aga üksiku inimese jaoks on see üsnagi suletud keskkond.

Miks ma ise jäin, pole ju kohalik?

Kui 1983. a. pärast ülikooli lõpetamist töökohta valisin, siis oli soov pigem ennast proovile panna ja kodukohta minnek ei tulnud kõne alla. Kilingi-Nõmme tundus Viljandile sobivalt lähedal olema. Tollane apteegi juhataja ütles kohe, et ega noored siin hästi püsida ei taha. Ei hakanud sel hetkel seletama, et isegi arvestan esialgu ainult kohustusliku kolme aastaga. Sel ajal jagati spetsialistid pärast kooli lõppu riikliku suunamisega üle vabariigi laiali. Väheke arvestati abieluinimeste soove, aga põhiline valik toimus õppe edukuse alusel koostatud pingerea järgi, näiteks meie kursuse kõige parem sai Torma ap-

teegi juhatajaks. Maaelu ei tundunud sel ajal nii trööstitu ja lootusetu. Viimane valija läks Hiiumaale, see tundus peaaegu asumisele saatmisena, kuid oma õnne ta seal leidis ja paigale jäi.

Kokkuvõttes: Jäin siia, sest isiklik elu loksus paika ja töö pakkus põnevaid väljakutseid.

Kas igauks võib apteegiletis toimetada?

Tahan kummutada ka selle eksi arvamuse, et apteegiletis võib iga müüja ka rohtu ulatada. Apteegiletis ei saa töötada ilma vastava erihariduseta, on selleks siis Tartu Ülikoolis omandatud kõrgharidus ja proviisorikutse või Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis omandatud farmatseudikutse. Nende seaduses ettenähtud nõuete eiramine on üsna rängalt karistatav.

Miks apteeker vahel ära peab käima?

Ravimiteadus on pidevas muutumises. Uus ravim asendab ajapikku eelmised. Et uuega kursis olla, tuleb aeg-ajalt täiendusel käia ja kolleegidega mõtteid vahetada.

Miks apteeker aeg-ajalt letist kaob?

Nagu iga normaalne inimene, peab ka apteegitöötaja sööma ja tualetis käima. Arvestades vastutust ja pinget, ei ole näljane jalad ristas isik just parim nõuandja.

Kes on süüdi, kui retsept aegub?

See jääb siiski iga ret-

septiomaniku vastutuseks. Retsepti allääres on kuupäev ja päevade arv, kui kaua retsept sellest kuupäevast kehtib. Kui see tärimin ületatakse, ei ole mõtet apteegis pahurdada. Keegi ei käsi retsepti viimase hetkeni hoida. Näiteks põletikuravimi võib arst välja kirjutada ka 3-päevase tähtajaga, see ravi tuleb teha kohe või üldse mitte. Tavaliselt kehtib retsept 60 päeva, mitmekordsetel retseptidel 120 või 180 päeva. Aga veelkord: arstil on õigus otsustada, kui pikk see aeg on.

Miks apteegis nii imelikult protsentarvutusi tehakse?

See arvutus on tõesti pisut keeruline. Kui tekib arusaamatusi, siis küsige alati üle. Seletan meelsasti.

Miks retseptil pole õige ravimi nimi märgitud?

Retseptile märgitakse üldjuhul ravimi toimeaine. Kui on turul mitu sama toimeainega preparaati, on inimese valida, kas ta eelistab originaalravimit või mõnda odavamamat varianti.

Kas apteek ei võiks pikemalt lahti olla?

Apteek on praegu avatud 41 tundi nädalas. See on see, mida näeb apteegikülastaja, aga meil on piisavalt sellist paberitööd, mida letis ei saa, ei jõua teha ja see nõuab lisa-aega. Praegu ei tule lahtioleku aja pikendamise kõne allagi. Kui kunagi tuleb uus töötaja, on kokkuleppe küsimus, kas ta on nõus üle laupäeva

tööl olema. Kellel tõesti on SOS olukord, helistage ja ma usun, et midagi annab siiski välja mõelda.

Kellaajad on paika pandud arvestades arstide vastuvõttu.

Kas apteegil poleks tulusam südalinnas olla?

Apteek asub linna keskel, süda on lihtsalt veidi teise serva kaldunud. Meie apteegi omapära on, et retseptiravimite müük on suure osakaaluga (eks seda soodustab ka linnaelanike suhteliselt kõrge keskmine vanus). Ja selle retsepti saamiseks tuleb ju ikkagi arsti juurde tulla. Koostöö arstidega on seni olnud suurepärase, pole mõtet seda vahemaadega rikku- da. Kui vaja, saab kiirelt konsulteerida, ei pea telefoni otsas rippuma ja ei pea külastajat jooksutama. Ja lõpuks on meie kliendid ka Tervise- ja Hoolduskeskuse asukad. Pealegi on apteegi tegemine e parajalt kallis lõbu.

Kas tasub õppida apteekriks?

Kui on huvi keemia, bioloogia ja meditsiini vastu, siis on selles ametis kõik need pooled ühendatud. Eriala eeldab teatud pedantsust reeglite täitmisel, täpsust, tähelepanelikkust, vastutustunnet, letis töötades kannatlikkust jne. Õppida on raske (esialgu on reaalinete osakaal väga suur), kuid kui laboritöö huvi pakub, siis üsna põnev. Saadud amet annab võimaluse üsna mitmekülgseteks valikuteks. Palgadki peaks päris normaalsed olema.

Ja lõpetuseks: ma tahan tänada kõiki väga mõistva koostöö eest. Saan täiesti aru, et pikk järjekord ajab närvi mustaks. Tuleb leppida siiski, et apteek ei ole kunagi lihtlabane kaubakeskus, siin on omad väga jäigad seadused ja protseduurireeglid, mida tuleb täita. Arvuti lihtsustab osa asju, kuid töö teeb ära ikkagi inimene.

Te olete superkliendid ja mul on (olnud) väga tore- dad töökaaslased. Suur aitäh Teile selle tunde eest!

Ja ikkagi olude sunnil puhkab apteek ka sellel aastal: 20. juulist – 20. augustini on apteek suletud.

ULVI TALTS
Apteegi juhataja

Saarde läbi ajaloo prisma ⁹⁰ 1932. a.

Jaauanuaris alustas tööd Jäärja näiteühing "Studio Commedia dell'Arte" ja Kanaküla seltskondlik ühing "Metsakuru". Esimene oli registreeritud eelmise aasta 26. novembril ja teine 5. detsembril.

Oma 13. jaanuari teatega annab Tallinna Pikalaenu Pank teada, et on pandiks võtnud Talli Piimaühingu alljärgnevad sisseseaded: lamav aurukatel TYKO, lamav jõumasin Franz Krull (12 hj), õlipuhastaja Krull, 3 rauast veereservuaari, piima vastuvõtu kaal Vega (250 kg), 2 piimavanni Astra, kooritud piima kaal Astra (50 kg), võipiima vann (800 l), piimaproovi vann Gerber, koorelahutaja Alfa-Laval, koore ja kooritud piima pastöör Astra, kooritud piima pump, elektridünamo Siemens, ventilaator G. Peets, võimasin Astra (2000 l), kaal Vega (65 kg), elektrimootor Siemens, veepumba ja transmissiooni võll ühes laagripukkide-rihmaseibidega ning piima-, auru- ja veetorstik kogu hoones. Analoogsed seadmed võeti pandiks ka Jäärja-Veelikse koorejaamas.

Jaauanuaris lõpetas töö Talli valla Tulekahju Kordadel Vastastiku Abistamise Selts.

Majandusminister A. Jürmani määrusega loodi äri-

maksu- ja tulumaksu komisjonid, ühe tulumaksu Pärnu maksuinspektori tegevuspiirkonda jäi ka Kilingi-Nõmme alev.

Veebruaris otsustas vabariigi valitsus, et Mõisaküla jaoskonna politseikomissari tegevuspiirkonda jäid Talli, Jäärja, Pati, Kilingi, Voltveti, Laiksaare vald ja Kilingi-Nõmme alev.

Saardest pärit mitmekordne Eesti meister Alfred Teearu tuli USA-s New-Yorgi osariigi meistriks vabamaadluses.

Riigikogu V koosseisu valimistest võtsid Saarest osa Eesti Sotsialistliku Töölise Partei nimekirjas 38-aastane August Sänn Kilingi-Nõmmest. Põllumeeste Ühingu nimekirjas olid 39-aastane Karl Mägi Kilingi-Nõmmest ja 30-aastane Kristjan Kartau Kilingi vallast.

Märtsis anti teada, et käibelt kõrvaldatakse 10 margased metallrahad ja neid hakkavad asendama 1931.a. vermitud 10-sendised mündid.

12. märtsil võttis Pärnu Maavolikogu vastu määruse laatade korraldamise kohta. Kilingi-Nõmmes määrati laadapäevadeks 2. veebruar, 19. aprill, 19. juuni, 1. august, 10. september, 14. oktoober ja 10.

detsember. 21. septembril peeti laata Laiksaare vallas Urissaares.

16. märtsil registreeriti Saarde Töösturite Ühing.

30. aastate ülemaailmse majanduskriisi tagajärjed jõudsid ka Nõmme alevisse ja Saardesse. Kui Saarde Majanduse Ühisuse I harukaupluse (Allikukivil) läbimüük tõusis 1929. a. 85 500 kroonini, siis 1932. a. langes see 31 000 kroonini. Sama olukord oli ka II harukaupluses Tallil. 1929. a. müüdi kaupu 93 500 krooni eest, 1932. a. aga ainult 32 000 krooni eest. Kui III harukauplus Laiksaare-Urissaares müüs 1929. a. kaupu 56 600 krooni eest, siis 1932. a. langes läbimüük 24 000 kroonile.

Et inimestel kriisiaastatel alevis tööd oleks, pakkus alevivalitsus välja alevisse kuivenduskraavide kaevamise. Nii kaevati käsitsi suured kuivenduse peamagistraalkraavid ja paari kilomeetri jagu väiksemaid kraave Sambla, Soo, Põllu, Piiri, Eha, Öhtu, Tiigi, Urve tänavate ääres ja mujal. Tänapäevaks on enamus neist kahjuks kinni aetud ja nii upuvad kevadise suurvee ajal Soo-Sambla-Pärnu tänavate vahelised krundid.

Alevit külastas Tööliseater Tallinnast, mängiti P. Schureki komöödiat "Lõbusad siidivennad".

Kevade saabudes hakkasid muret tekitama automobiilidel kihutajad. Teemeister koostas mitmeid protokolle, kuna alevis sõideti 50 km tunnis lubatud 25 asemel!

5. mail korraldas Saarde Noorte Maatulundusklubi koduümbruse kaunistamise päeva. Üritused toimusid Saarde Majapidamiskooli juures, kuhu istutati tammesid ja kuusehekk. Alevirahvas võttis üritusest agaralt osa, päevakohase kõne pidas Voltveti metsaülem dr. P. Reim.

Kikepera koolimaja ehitus.

Arutati kõrtsipidamise küsimust alevis, õigus kõrtsi pidada trahterimaksuga 510 krooni aastas anti Aleksander Mihkelsonile.

Saarde surnuaia kaevule paigaldatakse metallist käsi-pump.

22. aprillil asutati Talli vallas Köveri veeühisus. Asutajaid oli 32 – taluperemehed Ristikülalt, Kolmearakselt, Köverist ja Timmkanali algusest. Kaevati üle 10 km peakraave (Ristiküla-Köveri) ja kuivendati ligi 400 ha talumaid.

18.-20. maini korraldas Kilingi-Nõmme ärimees ja autobussiomanik Vladimir Allikivi oma omnibussiga nr P-286 Jäärja-Veelikse kooli 25 õpilasele väljasõidu marsruudil Veelikse-Kilingi-Nõmme-Viljandi-Karksi-Nuia-Jäärja.

Suve algul istus koos alevi volikogu ja pani paika loomade karjatamise maksu alevi ühiskarjas. Lehmade puhul oli see 1 kr 30 senti ja väiksemate loomade puhul 26 senti.

1. juulil paigaldati Langsaarde Talli vallas telefon.

3. juulil toimus Saarde kirikus 42 leerilapse õnnistamine.

4. juulil registreeriti Karl Tallo nimele (elukoht Talli

vald, Mardna talu) veoauto Chevrolet riikliku numbrimärgiga P-223. Ühtlasi kohustati teda lasta masin tehniliselt üle vaadata 1 nädala jooksul Pärnu Maavalitsuses.

Eestis töötas 130 maanoorte ringi ja maatulundusklubi umbes 3000 liikmega, kus tegeldi viljakasvatuse, seemnekasvatuse ja kodukaunistusega.

Kaitseliidu Saarde Malevkonna IV kompanii (Talli) rühmapealikuks valiti Hans Kangur.

Tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teatas hariduse- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus, et abieluliste teenistusest vallandamise puhul on alates 1. augustist vabanenud kooliõpetaja koht Lavi algkoolis.

Augustis lõhutakse ja muratakse lahti raudteejaamas asuv telefoni automaatkapp. Lõhkujad said "vaevatasuks" 35 krooni.

Kilingi-Nõmme alevivalitsus andis teada, et tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahetust korraldamise seaduse alusel vabanes 10. septembrist aleviarsti koht kuupalgaga 40 krooni.

Jätkub

OLEV PAUKSON

Jäärja-Alliku algkool.

Tunne kodus ennast nagu kodus

Kas suured asjad saavad alguse väikestest?

Tihemetsa seltsiliikumine algas lastele mänguväljaku rajamisega. Huvilisi jätkus, naised koondusid PÄEVAKÜBARA nime alla. Päevakübar taimena annab tervist, päevakeskuse juures tegutsevad naised (abijõuna atsakad mehed) juhivad lausest: terves kehas terve vaim!

Tegutsemise eesmärk: püüame midagi teha kodukooha paremaks muutumisel. Tegevuses on kaks põhisuunda. Liikumisrühm õpib agaralt seltskonnatantse, sügisel lisandub livetants. Abivahendid aitavad tublidel võimlejal

end vormis hoida, kuigi esialgu on osavõtt tagasihoidlik.

Kui keha on reibas, siis vaimu saab virgutada mälumängus, millest võtavad osa lapsed ja ka vanemad.

Üks ilusamaid püsinäitusi on Voldemar Randma maketid erinevatest majadest Tihemetsas, Pärnus ja mujal maakonnas olevatest hoonetest. Neid saab näha Tihemetsa ujulas. Varsti avatakse käekottide ja läbi aegade moes olnud kübarate väljapanek päevakeskuses.

Tubaste tegemiste jaoks laiendas vallavalitsus päevakeskust. Nüüd on ringide liikmetel lähedad võimalused oma meelistegevuseks või

sünnipäevade tähistamiseks. Näputoid on välja pandud sealsamas (rõõmsad -naljakad loomad villaloorist).

Kuigi tegutseme lühikest aega, on juba kujunenud oma traditsioonid – kevadlaad taimede-käsitöödega, kodukandipäev, mis toimus möödunud aastal Allikukivil, tänavu augustis korraldame selle Tihemetsas.

Et uusi mõtteid leida, tegutsid teha, selleks tuleb kaugeemalegi vaadata. Lõuna-Eesti turismitalude koostöö oli huvitav, sel aastal tutvume mõisade heakorraga.

Traditsioon on kevadel ümbriuse korraldamine, kaunima välimuse on saanud meie ai-

nuke suurem veekogu, lõime kaasa sellegi kaunistamisel.

Ootame kõigi elanike mõistmist, et ilu meie ümber ei ole lõhkumiseks, vaid nautimiseks. Kui ise olete midagi korraldanud, siis ei tõuse käsi seda lõhkuma. Lihtne, aga õige!

Me tahame ka Punapargi järve äärest teha terviserajale pikenduse Allikukivini, et siduda see valla poolt rajatava rattarajaga.

Præguse raja äärde vajame hädasti pinke, kõik meie elanikud pole esimeses nooruses.

Juba on jõutud koguda palju erinevaid esemeid muuseumile. On suur soov jäädvustada Tihemetsat kui mõisakooli.

Kahjuks on muuseumi rajamine takerdunud, sest napib raha ja puuduvad ruumid. Suurte projektide puhul on vajalikud suured omapoolsed rahalised panused. Plaane on, tahtmist jätkub, leidub ka tublisid tegijaid. Püüame taastused ületada.

Soovitame Tihemetsa piirkonna inimestele: looge uusi rühmitusi huviklubidena, osalege ühistegevuses, kõige tähtsam - tehke ise ja andke häid ideid. Täname koostöö eest eakate klubi Rukkilill, eriti Saarde vallavalitsust suurepärase toetuse eest.

MTÜ TIHEMETS
PÄEVAKÜBAR

GITHA – 15 aastat võimlemisrõõmu

Võimlemisklubi GITHA, kelle ametlikuks sünniaastaks 1992, tähistas oma 15. tegevusaastat traditsioonilise emadepäeva võimlemispeoga.

Sedakorda Tihemetsa avaras spordihoones, kus jätkus harjutamis- ja esinemisruumi ning publikulgi oli võimalus etteasteid õigelt kõrguselt jälgida. Toredalt toetavas pealtvaatajaskonnas ei tulnud petuda – pidupäevale kogunes kaasa elama tribüünitais huvilisi. Esinejaid – võimlejaid ja tantsijaid - astus vaibale 110.

Kunagine iluvõimlejate klaverisaatja Toomas Voll oli sedakorda konferansjee rollis ning naerutas rahvast lisaks Herta Helbekese nime all, sooritades virtuooslikult kava rõnga, palli ja lindiga.

18. korda tegutses meesžürii, kelle ülesandeks valida graatsilisim esinemisrühm ning võimlemismiss 2007.

Pea paaritunnine peokava liitis sõbralikuks perekas võimlejad GITHAST:

1.-3. kl. rühm (juh. Margit Schmidt) lindikavaga; 4.-5. kl. rühm (juh. Eha Smolina) rõnga- ja hübitsakavaga; 8.-9. kl. neiud (M. Schmidt) rannapalli-, lindi- ja rockikavaga

ning gümnaasiumirühm (E. Smolina) omaloomingulise hip-hop tantsu ja pallikavaga. Viimatinimetatud kavaga tuli rühm käesoleva aasta Eesti Koolispordi Liidu võimlemisfestivali laureaadiks. Tormiline aplaus ja hõisked saatsid akrobaatikapaari Günther ja Helina peenelt lihvitud etteastet. Juhendajaks-lihvijaks Kilingi-Nõmme võimlemise EMA Aime Koovit.

Lustliku vahepala kinkisid võimlejatele Eve Sinijärve suured ja väikesed rahvatantsupoisid "Vändra polkaga". Klubi "Eakas" daamide võimlemisrühm (juh.M. Schmidt) kinnitas linikukava esitades, et soliidne iga ei takista tegelemast naisele iseloomuliku ala – võimlemisega. Neli heal tasemel etteastet erinevate vahenditega esitas Viljandi võimlemisklubi "Meetrum" (treener Urve Tamm). Kõige pisemad vaibalkäijad olid sedakorda Sindi Avatud Noortekeskuse rühmast "Kullemi tirtsud". 5-7a. tüdrukud treenivad teist aastat Margit Schmidt käe all. Suur publik ja tunnustav aplaus julgustas pisikesi "rõngatalsutajaid" tublisti.

Et on X Eesti noorte tantsupeo aasta, toodi rahva ette ka

peo võimlemismasskava "Jaaniussid". Kindlasti üllatas see publikut omamoodi vahendiga.

Kõigile esinejatele, juhendajatele ja GITHA abilistele jäi mälestuseks omalaadne GITHA – 15 kullaläikeline medal, arvata et paljudele elu esimene.

Ja siis... Põnevushetked, sest vaibale rivistus žürii – esimees Avo Tursk, liikmed spordiõpetaja Kuro Link, SK "Vaablane" president Raul Tammist, gümnaasistid Kaivo Pöder ja Keio Priilinn, et teatavaks teha:

graatsilisim rühm – gümnaasiumi võimlemisrühm Ebe-Triin, Helina, Jane, Gerly, Maaria, Ege-Lii;

võimlemismiss 2007 – Maaria Kingla!

Pidu hakkas lõppema, treenerid-võimlejad kuulasid õnnitlus- ja tänusõnu, võtsid vastu sünnipäevakinke. Laual ootas suur, kaunis ja maitsev(!) sünnipäevatorit. Jutuajamistes meenutati GITHA olnut ja räägiti olevast-tulevast. Võimlemisklubi ajaloos on palju auhinnakohti vabariiklikelt tiitlivõistlustelt ja laureaadi tiitleid festivalidelt. Osalemised ESS "Kalevi" suurpidudel ning vabariiklikel laulu- ja tantsupidudel. 2004. a. esindas GITHA Kodu-Eestit Riias ESTO-I, kodulinna Kilingi-Nõmme on võimlemise läbi tutvustatud Euroopa kultuurikülade liikumises Hollandis, Tshehhis, Itaalias, Kreekas ja Saksamaal. Lisaks laagrid ja ühisüritused. Sünnipäevahooajal käidi koos vaatamas

tantsumuusikali "Fame", kus osatäitjateks kaks GITHA vilistlast. Samuti elasime kaasa v/k "Janika" juubeligala etenusele. Talvevaheaja laagris andis treeningtunde noor kooreograaf, vilistlane Maiken Schmidt.

Eesootav suvi toob mõnekümnele võimlejale osalemise X noorte tantsupeol Tallinnas ja ESS "Kalevi" vabariiklikel võimlemispäevadel mere taga – Saaremaal. Ees seisavad ka treeningud järgmiste ülesastumiste ettevalmistamiseks. Ja juba 27. mail kell 11 võtavad võimlejad üksteiselt mõõtu rühmvõimlemise paarisharjutuses. Gümnaasiumi saalis toimival võistlusel on hindajateks GITHA vanemad võimlejad – nii et ka korraldust saab koduklubis õpitud!

GITHA käekäigu eest on hea seisnud endine Kilingi-Nõmme linnavalitsus ja Saarde vallavalitsus, kellele siinkohal kõigi "githakate" tänuavaldus. Samuti SUUR AITÄH kõigile, kes võimlejatele heasoovlikku kaasabi osutanud.

MARGIT SCHMIDT
Kilingi-Nõmme võimlemisklubi GITHA juhataja esimees

Saarde Valla Kilingi-Nõmme Päevakeskuse tegemisi

5. veebruarist, mil Päevakeskus avati, on peagi möödunud neli kuud. Selle aja jooksul on Päevakeskus pakkunud erinevaid tegevusi ja võimalusi nii eakatele, lastele, noortele kui ka täiskasvanutele.

Kahe kuu jooksul hakkas Päevakeskuses tegutsema viis erinevat ringi. Kõige populaarsemaks ringiks Päevakeskuses on eakate kunstiring, kus Asta

Sussi juhendamisel valmivad kaunid ja imetlusväärased pildid. Loovustunniski hoolitseb pisikeste kunstnike eest pühendunult Asta Suss. Hille Tuuling rõõmustab lapsi süntesaatori saatel oma lõbusate ja vahvate laulukeste ja liikumistega. Suvepuhkusele on läinud beebikool, mida hakkasid juhendama kaks hakkajat emmet Helen Lensment ja Heli Juhkamsoo.

Oli nii tantsu, laulu kui ka võimlemist ja massaaži.

Päevakeskuses tegutseb ka Naisseltsing Kilingi-Nõmme Martad. Kaks korda kuus jagatakse oma oskusi (klaasimaal, papu kudumine, salvrätitehnika) töötoas ka teistele huvilistele.

Päevakeskuse töötajate juhendamisel on lastele ja noortele toimunud erinevad

tegevused: vestlusringid, "nipet-näpet" meisterdamised, muinasjutuklubi, kus vaadati multfilme nii nagu vanaema ja vanaisa, ema ja isa vaatasid neid oma lapsepõlves.

Päevakeskuse ruumides peavad oma koosviibimisi skaudid, suhkruhaigete liit, endise haigla pensionärid.

Samuti on toimunud ka tervistavaid loenguid ja õppepäevi.

Edaspidigi pakub Päevakeskus lehtede ja ajakirjade lugemist, interneti kasutamist, teleka vaatamist, mängutoas lustimist, ringide tööd, loenguid ja õppepäevi.

Alati on teretunud ka valla elanike ettepanekud, ideed ja mõtted.

GALINA RANNAMA
päevakeskuse juhataja
tel 449 2755

Kuhu minna meie linnas

03.06. kell 12.00 Suveaias
LASTEKAITSEPÄEVA ÜRITUSED
 (Toomas Volli laululapsed, laste näitering
 etendus Jussikese 7 söpra)

19.-20.06. Klubis
Kilingi-Nõmme Gümnaasiumi lõpuaktused

23.06. kell 10.00 Suveaias
 mälestusminutid Lipuväljakul
 kell 10.30 hommikukohv eakatele vallakodanikele
 kell 21.00 Jaanituli. Mängib SELJANKA

„Donatoru Art” ootab ja võtab meid!

Teie loovus ja osavus on meile vajalik ja meid huvitab. Meie meeskonda otsime inimesi, kes on valmis võtma vastu meie projektide juhtimise ja teostamise eest vastutust. Meie meeskonda otsime inimesi, kes on valmis võtma vastu meie projektide juhtimise ja teostamise eest vastutust. Meie meeskonda otsime inimesi, kes on valmis võtma vastu meie projektide juhtimise ja teostamise eest vastutust.

Teie kontaktid:
 Kuninga tänav 10
 10100 Kilingi-Nõmme

Õmblusfirma
 Kilingi-Nõmme vajab
**bilansivõimelist
 raamatupidajat**
 Tel. 5661 0277,
 5348 7559

Saarde Vallavalitsus
 müüb avalikul suulisel enampakkumisel
sõiduauto OPEL ASTRA
 (1995, bensiin, läbisõit 250 000 km)
 Alghind **10 000 EEK.**

Enampakkumine toimub 28.06.2007 kell 10.00 Saarde Vallavalitsuses toas nr 2. Tagatisraha 500 EEK ja osavõttu 100 EEK peab olema eelnevalt tasutud Saarde Vallavalitsuse arveldusarvele nr 221011807958. Autoga saab tutvuda 18.06.2007. a. Saarde Vallavalitsuses, Nõmme 22, Kilingi-Nõmme, info tel. 53494259.

**Otsin oma klientidele
 maju ja kortereid
 vallas.**

Aitan vormistamisel
 ja notaritasude
 maksmisel.

Oodatud kõik
 pakkumised!

Virve, tel. 442 7912,
 GSM 514 2650
 Pmc Kinnisvara OÜ

4. juunil 2007 algab Pärnu linnas
 TASUTA KOOLITUS

LAPSEHOIDJA erialal

puuetega ja mittetöötavatele inimestele
 Euroopa Liidu poolt toetatud projekti
 "Puuetega inimeste ja töötute tagasitulek
 tööturule" raames. kood 1.0103-0155
 Koolituse maht 340 tundi.

Koolitus koosneb:

Eneseregulatsioon – 120 tundi
 Erialane väljaõpe – 80 tundi
 Tööotsingu kursus – 40 tundi
 Iseseisev töö – 44 tundi
 Praktika – 56 tundi

Põhjendatud transpordikulud
 kompenseeritakse.

Registreerida
 telefonil 522 9069
 Projektijuht Riina Tammann

Saarde Sõnumid REKLAAMIHINNAD

Reklaampind: 2 kr cm².

Hinnale lisandub 10% kujundustasu.

Kordusreklaamile 10% hinnasoodustust.

Reklaam esiküljel: hinnalisa 100%.

Lisateenused:

reklaamfoto – pinna maksumus + 50%,
 reklaamtekst – pinna maksumus + 150 kr masinakirjalehekülg

Hinnad mitmendikes:

1/128	31 x 20,5	mm	17.20
1/64	31 x 44	mm	33.40
1/32	64,5 x 44	mm	67.20
1/16	64,5 x 91,5	mm	134.30
1/8	132 x 91,5	mm	268.65
1/4	132 x 186	mm	537.30
1/2	264 x 186	mm	1074.65
1/1	264 x 375	mm	2144.00

Hinnad antud ilma kujundustasuta.

Reklaame ja kuulutusi võetakse vastu
 Saarde vallavalitsuses E-R kell 8.00-16.30
 Info tel. 449 0134, 5645 5426

ETTEVÕTJA!

Seoses kevade tulekuga
 on palju igas vanuses
 tublisid ja aktiivseid
 noori tulnud Pärnu
 Noortefopunkti
 sooviga leida endale
SUVEKS TÖÖD.

Aitamaks neile sobivat
 tööd leida ootaksime
 erinevatelt ettevõtetelt
 suviste ja hooajaliste
 tööde pakkumisi, mida
 võiksime noortele soovitada.

Tööpakkumised aadressile
 noortefo@parnu.ee
 või võtta meiega
 ühendust telefoni
 teel 44 31 515.

Parimate soovidega,
 Pille Paugus
 Karjääriinfo spetsialist

Otsime oma koduohutuse kaitset

**PAJULI TUSPINKI OPELRAAJI LÕPTEID
 LKSC HOOTIJAID
 PULBERVÄRVIMISE LINI TÕUTAJAID
 LAOTÖÖ SPETSIALISTE**

Meie koolituskoolis on võimalik

õppida töötama ja saada töötada
 tööturule. Meie koolituskoolis on võimalik
 õppida töötama ja saada töötada
 tööturule.

Meie koolituskoolis on võimalik

õppida töötama ja saada töötada
 tööturule. Meie koolituskoolis on võimalik
 õppida töötama ja saada töötada
 tööturule.

Meie koolituskoolis on võimalik

õppida töötama ja saada töötada
 tööturule. Meie koolituskoolis on võimalik
 õppida töötama ja saada töötada
 tööturule.

Meie koolituskoolis on võimalik

õppida töötama ja saada töötada
 tööturule. Meie koolituskoolis on võimalik
 õppida töötama ja saada töötada
 tööturule.

Meie koolituskoolis on võimalik

Kodu tuleohutuks!

Päästeteenistuse tuleõnnetuste statistika näitab, et suurem osa traagilisi õnnetusi juhtub inimestega kodudes, ligikaudu 80 % tuleõnnetustes hukkumised sureb oma kodus. Eelmisel aastal hukkus vabariigis tuleõnnetustes 164 inimest.

"Kodu tuleohutuks" on projekt, mille eesmärgiks on juhtida inimeste tähelepanu kodustele tuleohutuse riskidele ning üles kutsuda inimesi oma kodu ohutumaks muutma.

Projekti raames on igal inimesel võimalik enda koju kutsuda päästespetsialist, et

üheskoos arutada koduseid tuleohutuse riske ja saada nõuandeid, kuidas oma kodu tuleohutumaks muuta. Kodukülastused on tasuta.

Päästespetsialisti koju kutsumiseks:

- helista päästeala infotelefoni lühinumbrile 1524

- Teie soovivaldus registreeritakse ning viie tööpäeva jooksul võtab Teiega päästespetsialist ühendust, et kodukülastuse aeg kokku leppida.

Kuna enamik tuleõnnetustest juhtub öisel ajal, mil inimesed magavad, puudub

neil võimalus ka enda ja oma lähedaste elu ja vara päästa. Selleks tuleks kodusesse paigaldada suitsuandur, mis kõva signaaliga juba varakult annab hädaohust teada ja võimaldab kiirelt reageerida. Kuigi eluruumides muutub suitsuandur kohustuslikuks alles 2009 a, soovib Lääne-Eesti Päästkeskus juba nüüd paigaldada tulekahju kiiremaks avastamiseks oma koju suitsuandur.

PIRET SEIRE

Lääne-Eesti Päästkeskuse
 ennetustöö büroo juhataja

Saarde Sõnumid

Väljaandja: Saarde Vallavalitsus
 Tel. 449 0135 www.saarde.ee

Toimetaja: Kalle Kiipus
 tel: 5691 5098
 449 2509

e-post: kalle@livonia.ee

Korrektor: Virve Martoja

Kuulutuste vastuvõtt:
 Saarde vallavalitsus, E-R 8-16.30

Kujundus ja trükk: Hansaprint
 tel: 443 3309

www.hansaprint.ee